

שעות על גבי אלונקה, ושתים עד שלוש שעות בתוך אמבולנס, המתלטל בדרך הררית. נהוג לשלוח חובש עם כל פטרוֹל היוצא ל-24 שעות או לפרק זמן ממושך יותר. נוכחותו במקום הנה לעזר רב למפקד הפטרוֹל בשעת החלטה האם מצבו של הפצוע רציני עד כדי כך שחובה לפנותו, למרות הצמצום בכח האדם הנותר, הכרוך בכך. **

הדרך של הגדוד, בעזרת נושאי אלונקות, שהופקעו מתוך אנשי הפטרוֹל; ומשם — ברכב גדודי אל תחנת איסוף ומיון; ומכאן — באמבולנס אל בית החולים בסיסי. במקרים דחופים הוחלף האמבולנס, בהצלחה, ע"י מטוס קל מטיפוס "אוסטר". בזמן הקרוב ייערכו נסיונות בפינוי פצועים בעזרת הליקופטרים. אולם, עד כה כרוכה דרך הפינוי המקובלת בתנועה של מהמש ועד ארבע-עשרה

רב־סרן י. ערן

איסוף ידיעות במלחמה זעירה

הסיירים הם עיני הצבא ואזניו! — אוליבר קרומבל

התקן וארגון כוחות האויב ותקן יחידותיהם השונות, מגע תדיר וכמעט רצוף אתו, סוגי נשק קבועים פחות או יותר (העשויים אף הם לזהות את טיב היחידה וגודלה) המופעלים בהתאם לשיטות ברורות וידועות-מראש, הפלעת כוחות גדולים על ידו, הדורשת זמן ותכונה שיש בהם כדי להכביד על יצירת הפתעה מצדו, ועוד גורמים שבדומה לנ"ל.

שונים להלוטין, לגבי איסוף ידיעות וניצולן, הם קווי האופי המיוחדים למלחמה הזעירה; ואלה הם:

1. תקן ומבנה — אין בכלל לדבר על מבנה קבוע של אויב בלתי סדיר, כי זה היה נוגד לגמרי את אופיו; לכן הופעתו ומגעו בכוחותינו, אפילו מספר פעמים, בכוח מסוים אינה נותנת מקום ליצירת "רקע" של תקן-יחידות, כיסוד לניתוח הידיעות המתרכזות ביחס אליו. *
2. ציוד וחימוש — גם בשטח זה אין לצפות לתנאים נוחים יותר מאשר בשטח התקן. תנאים ומקורות שונים של אספקה, הבדלים באימון הלוחמים ושוני בהרגליהם והשקפותיהם האישיות של מפקדים — כל אלה

* כמובן, שכל עוד קיימים "יוצאים-מן-הכלל" בולטים מאוד לגבי כלל זה. — והרי הארגון המרוכז והסמטי של כוחות המהתרת הצרפתים במחצית השנייה של מלחמת העולם; או צבא "בלתי-סדיר" מרוב בחינותיו, כצבא הפרטיזנים ביוגוסלביה, אשר קיים ארגון בבריגדות, ואפילו בקורפוסים. אלא שבמציאות לרוב אין כאן סתירה של ממש. הארגון הצרפתי המשוכלל התקיים ברובו, וברוב תקיפותיו, על הניר בעיקר; ויש והיה בו — במידה שעקרונותיו נודעו לאויב הגרמני — דוקא כדי לסבך ולהטעות את הלוחם. בשל ההפרש העצום שבין ההלכה והמציאות, ואלו ה"בריגדות" היוגוסלביות של אותה תקופה (או אלו של הפרטיזנים האיטלקיים, ועוד דוגמאות למכביר) מנו כרגיל כמה מאות אנשים, ובהתאם לכך היתה עצמת ה"גדודים" שבחוכן. מבחינה זו, לא שונה גם יחידת הפרטיזנים הסובייטית, שאף בהן צורת ה"ארגון" צבאית לא הזדהתה כלל עם אחריותה לתקן, שהוא יסוד-מוסד של צבאות סדירים. הרי שהנחתו של בעל-המסומר נמצאת נכונה ביסודה. — ה מ ע ר כ ת .

מבעיות איסוף ידיעות במלחמה נגד אויב בלתי-סדיר

בכל תנאי המלחמה ובכל צורותיה משמש איסוף ידיעות, (כולל את עיבודן ומסירתן ליעודן בזמן) יסוד לתכנון שלפני הקרב; והוא בגדר פעולה הכרחית שאי אפשר בלעדיה אף בשעת הקרב עצמו.

איסוף הידיעות מושתת בדרך כלל על ניצול מקורות הידיעות באמצעות "גורמי האיסוף" — בהתאם לאופיים, לתנאי השטח, צורות הלחימה ולמשך הזמן אשר מותר כי יחלוף בין מועד איסוף הידיעות לבין הפעולות אשר לשמן הוא נועד ואשר אותן משרת.

לצורך הסברת ההבדל בין איסוף הידיעות במלחמה נגד אויב "סדיר" לבין אותה פעולה במלחמה נגד אויב "בלתי-סדיר", דהיינו זה המנהל מלחמה זעירה, ננסה לחלק את מקורות הידיעות לשני סוגים ראשיים:

1. מקורות אשר לגביהם לרוב נמצאים גורמי-האיסוף ברשות מסות גבוהים ביחס, והם: תצלום אווירי, סיור אווירי אסטרטגי, והאזנה לאלחוט האויב.
2. מקורות, שגורמי-האיסוף לגביהם מצויים בידי היחידות הלוחמות, והם: תצפית, סיור קרקע, ולפעמים סיור אווירי טקטי.

שבויי-מלחמה ומסמכי-אויב שייכים במידה מסוימת לשני הסוגים, באשר איסופם וניצולם הראשוני נעשה בשדה, ע"י היחידות הלוחמות; אך ניצולם ה"סודי" נעשה ברשות מסות גבוהים יותר.

עור גדול במלחמה נגד אויב סדיר, לתכנון איסוף ידיעות וניהולו — מזה, ולעיבוד הידיעות האלו — הבנתן, וניצולן — מזה, משמשים: ידיעה חלקית (לפחות) של

* מגזע ה"פרימוסים" — המער. ** ידוע אף ידוע מה קשות היו לעתים בעיות דומות במציאותנו אנו בארץ. — ה מ ע ר .

יביאו כמעט תמיד לידי קיום הבדלים ניכרים מאוד באופי החימוש, מידת ריכוזו ואופן הפעלתו.

3. קשר — לעתים קרובות יעדר אצל הכוחות הבלתי-סדירים קשר-אלחוט בכלל^{***}. אם יהיה-בנמצא, יהיה שימוש מצומצם, ובשיטות פרימיטיביות. על כל פנים, יתכן לקלוט ולהבין ידיעות בודדות, אך העדרם של רשת-קשר מסועפת, ו ת ה ל י ק קבוע, יכבידו על ההאזנה לשמש עזר בזהו יחידות ובקביעת מערך-כוחות; ותשומת הלב תופנה יותר לזיהוי מ פ ק ד י מ.

4. ד ר כ י ל ח י מ ה — אופיה של המלחמה הזעירה תובע מהנוקט בה המנעות מכל שגרה ומכל אורח-מלחמה קבוע. במידה שאפשרי הדבר, יופנה המאמץ ללימוד דרכי לחימתם האינדיבידואליות של מפקדים מתבלטים.

ועתה נבדוק את מקורות הידיעות ואת גורמי-האיסוף, לאור הנתונים הנ"ל.

1. ת צ ל ו מ י א ו י ר — העדרם של מתקנים, של בסיסים גדולים ושל ריכוזי כוחות מצמצם את ערכו של התצלום מהאוויר ומעמידו על לימוד מבנהו הטופוגרפי של השטח בעיקר. אך לגבי אויב פרטיזני יש ולימוד כזה משולב ישירות בגילוי השלד האופרטיבי של האויב. שבלי-יער (לתנועת עגלות) ומשעולי-ההרים (הנראים מן האוויר בתצלום של השטח) הנם דוגמה לכך; וכן — מקומות המפתח הטקטי לאויב (צמחיה — מזה; נקודת-ישוב — מזה), אשר אין לו ברירה אלא לשהות באחד מהם, והם-הם "מת-קניו". (בתנאים מיוחדים — מדבר-חול או שלגים — מגלה התצלום בודאות את תנועת רכב-האויב, ולפרקים אף של כוחות רגלים. — ה מ ע ר.)

2. האזנה אלחוטית — העדר רשת-קשר סדירה וניידות הכוחות מבטלים כמעט כליל את אפשרות ניצולו של מקור זה לקביעת מערך-הכוחות ותפקידו מצטמצם בעיקר לצירי-ידיעות.

3. ש ב ו י י מ — ערכו של השבוי כמקור ידיעות נשאר רב מאוד אף במלחמה-הזעירה אך חסרים כמה נתונים המסייעים להקירה מוצלחת; והם: אי ידיעת מבנה כוחות-האויב ותקן-היחידות המקובל ולרוב — אי יכולת לזהות את תפקידו ויחידתו של השבוי. (בעצם, הרי לעתים קרובות אין כאן בכלל אפשרות לחשוב במונחים של "דרגה" ו"חזית ביחידות כך וכך").

^{***} הגם שביחידות "פרטיזנים מלאכותיים" — יחידות "קומנדו", פלגות-סיור-מסתננות וכיו"ב, או בחבורות מצוידות שהוגשו להם עזרה והדרכה לרוב מבחוצ עלול מצב הדברים להיות הפוך דו ק א — ותתכן רויה רבה ביותר באמצעים לקשר-אלחוט, לטוחים קצרים וא-רוכים כאחד. — ה מ ע ר כ ת.

4. ת צ פ י ת — העדרם של קווי-הגנה ומתקני-צבא, היעדר-כוח סטטית ודרכי-החבורה קבועות^{*}; האחוזה הגבוהה של פעולות לילה^{**}; ובחירת שטחים סגורים ומבוטחים לזירות קרב, כל אלה נוטלים חלק ניכר מחשיבותה של התצפית ומצמצמים את ערכה, עד שיש והיא משמשת לתפקידי הבטחה בעיקר, ומשום כך אין גילוי-ו של האויב באמצעי התצפית מתאפשר — אם בכלל — אלא בסמוך מאוד לביצוע התקפתו^{***}.

5. ת צ פ י ת א ו י ר — כל הגורמים הנוטלים מערכם של תצפית-הקרקע ושל התצלום-האווירי כוחם יפה גם לגבי הסיור האווירי; תפקידו עלול להצטמצם למטרות הבטחה, תוך סיכויים מעטים בלבד לגילוי מוקדם של פעילות אויב; ובעיקר של מחסומי-דרכים וחבלות גדולות בגשרים, וכדומה. (לגבי, סעיף זה במערכת-האמ"צעים לריכוז-הידיעה עיין הערות קידמות — ה מ ע ר.)

6. ס י ו ר ה ק ר ק ע — לאור מגבלות המקורות האחרים ברור שמקור הידיעות הנכבד ביותר במלחמה נגד כוחות בלתי-סדירים הוא סיור-הקרקע. הוא בלבד יכול להתגבר על מרבית הקשיים הנזכרים. הוא מסוגל לחדור לעומק שטח האויב, לגלותו בתהליכו, לצפות אל בסיסיו (ראה לעיל! — ה מ ע ר), לעקוב אחר תנועותיו, "לחטוף" שבויים, לחפש מעברים נוחים לכוחות הסדירים תוך התחשבות בצידום, וכו'.

מאז ומתמיד משמש גודלו, הרכבו וחימושו של פטרול-הסיור נושא לדיון; ורק טבעי הדבר שבשל רב-גוניות התפקידים המוטלים עליו מחמת-תנאי הקרב והשטח השונים בהם עליו לפעול, אי אפשר לקבוע לתפקיד זה מסגרת קבועה וקשיחה.

^{*} יש להעיר כי בניסיון מלחמתם, למשל, של הפרטיזנים הרוסים מילא המחנה של גוף פרטיזנים כמעט תמיד תפקיד חשוב ומחנות כאלה היו או קבועים (ביחוד — לחורף) או קבועים-למחצה. זיהויים עלה במקרים רבים בידי הגרמנים. — ה מ ע ר.

^{**} בדרך כלל פעולות-לילה מצריכות דוקא במיוחד (אם כי ודאי שלא תמיד נתונה האפשרות לכך) את עריכתה של תצפית מוקדמת, לאור היום; אם כי לגבי פעולות נגד-פרטיזניות, תצפית-האוויר תהיה לעתים קרובות נוחה וקלה יותר לביצוע, הרי יש ותצפית-קרקע (מנקודות נישאות שבגוף) תאפשר הרבה יותר את העלמת כוונותיו של בעל-התצפית. — ה מ ע ר.

^{***} לעומת המצב — האפשרי והרצוי, אך אשר לא תמיד מספיקים ליצור אותו — בו משמשת התצפית אמצעי להכשרתה של התקפה על האויב הפרטיזני עצמו; ובאם ניטול דוגמה מהפשוטות והראשונות ביד-תור — ועם זאת, מהידועות ביותר בצבורנו — הרי סיוריו המוקדמים של וינגייט עם אנשי "פלוגות-הלילה" (S.S.) שלו, על היסוד הנכבד של תצפית שהיה כלול בהם. (להבדיל מסיוריו הלוחמיים), שימשו בדיוק למטרה זו. וכן חשובה ביותר התצפית המוקדמת אף לצורת-הפעולות, "האוביקטיבית-פסיבית" המתבטאת בהכנות מא-רבים ובעריכת מלכודות טקטיות-טופוגרפיות מחושבות למפרע. — ה מ ע ר.

אשר לאורח הפעלתם של פטרוליסור במלחמה נגד בלתי-סדירים, מסתמנות מספר מסקנות. אופיו המיוחד של האויב, דרכי פעולתו והשטחים שהוא נוהג לבחור לזירה לה מחייבים ריחוק זמן קצר ככל האפשר בין גילוי האויב לבין ההתקפה הבאה עליו בעקבות גילוי. אם הכוח-הלוחם השולח את פטרוליסור נמצא רחוק מהמקום — הרי אף אם תמסר הידיעה על גילוי אויב ע"י הפטרול מיד באל-חוט — לא תבוא לרוב בעקבותיה התקפה מוצלחת, מחמת הזמן שיעבור בין הגילוי לבין בואו של הכוח-הלוחם וכניסתו למערכה. מכאן, שיש להצמיד ככל האפשר את פעולת הסיוע לפעולת הלחימה; (כמובן — פרט לסיועם כלליים מוקדמים באזור הפעולות, שאינם מכוונים עדין ישירות להשמדת גופי האויב, כי אם להתמצאות ולריכוז ידיעה בלבד — המע"ל) וזאת בשתי דרכים עיקריות:

1. פטרוליסור לוחם, אשר יהיה חזק למדי על מנת להלחם ולהכניע, הוא עצמו, כהמשך לגילוי האויב. כוחו של פטרול כזה צריך להספיק להשמדת כוחות קטנים, לחסיפת שבויים, או לריתוקם של כוחות אויב גדולים יותר, עד להופעת הכוח-הלוחם הראשי, או סיוע אוירי; ולהצלחתו, בכוח-הוא, במקרה של התקלות בכוח עדיף.
2. כוח גדול יותר, אשר יחדור לשטחי האויב יתארגן ויהיה "בסיס מוצק" לעצמו, ויוציא מספר פטרוליסור קטנים לטוחים קצרים, כך שיוכל לעבור להתקפה מיד עם גילוי האויב או לסייע לפטרולים שלו אם יתקפו. פטרוליסור אלה צריכים להיות מסוגלים "למשוך" כוחות אויב קטנים בכיוון אל ה"בסיס המוצק". גם בקביעת גורלו של כוח כזה דרושה גמישות, אך פלוגת רגלים עם נשק מסייע (בעיקר — מקלעים בינוניים, ובמסיבות מסוימות — גם מרגמות), נראית כממוצע מתאים. השימוש במכשירי-אלחוט קלים קצרי-טווח יביא במקרים אלה תועלת רבה.

כוח כזה צריך להיות מוכשר לתנועה בלילה, בעיקר חדירה לתוך שטחי האויב או למערך בסיסיו, ולפעולה תוקפנית בשטחים סגורים ומבוטרים. אימונו, חימושו וציור

דו צריכים להיות מכוונים לכך. עליו להיות מסוגל לשהות בשטח 2—3 ימים ללא אספקה נוספת. הפעלת מספר כוחות כאלה בעת ובעונה אחת באזור מסוים תהיה עשויה למנוע את האויב הבלתי-סדיר מלרכז את כוחו נגד אחד מהם; והיא תאפשר לפעמים להביא את האויב לידי קרב גלוי השגת הידיעות אל התחום האופרטיבי המובהק בכוחות גדולים ביחס, דבר שבדרך כלל הוא מצליח להתחמק ממנו.

אכן, נקל לראות כי אנו מתחילים לעבור כאן משטח השגת הידיעות אל התחום האופרטיבי המובהק של המלחמה באויב בלתי-סדיר. במה שנאמר לעיל יש די בשביל לצין את השתלבות ההכרחית שבין שני תחומים אלה. עם זאת, כמובן, נשארת תמיד בתוקפה האמת הידועה: כי הפתרון הרצוי והבטוח ביותר, האידיאלי, לבטת המלחמה בגילויי "גרילה" הוא מקורות ידיעה בלתי-אופרטיביים, מוקדמים ובטוחים על אודותיו — מקרבו הוא, מתוך האוכ"ל וסיטה, או מגורם "שלישי" שניתן לסמוך עליו. ברם, גם שעה שמצויים מקורות כאלה מורסיף הסיוע, המשולב במערכת-המבצעים של הכוחות הלוחמים בגרילה, לשמש גורם הכרחי לבקורות הידיעות ולהשמדתן בשלבים הטקטיים של ביצוע המשימות.

ובסיכום, שוב: יש לראות את הסיוע-הצמוד לקרב באחת הצורות הנזכרות, כיעיל ביותר שבגורמי איסוף הידיעות הנחונים בידי הכוחות-הלוחמים עצמם; אך הדבר אינו צריך כלל להביא לידי זלזול במקורות האחרים. דוקא תנאי השטח הקשים, לרוב, במלחמה-הזעירה, מחייבים את לימודו המדוקדק של אותו שטח — דבר שיעזר מאוד בתצלום האוירי. גם הסיוע האוירי, במידה שלא יהיה שגרתי אלא צמוד לסיוע-הפטרולים, תוך זהירות לבלי גלותם לאויב, ימצא גם כן את ההזדמנות לסייע בהבחנתו של הלו, אם כי לא לעתים קרובות ביותר. אם הפעלתם של שאר המקורות תהיה גמישה ומותאמת למצב, יוכלו גם הם לתרום את חלקם להצלחה אם כי לא באותה מידה ממש כבמלחמה נגד אויב סדיר.

● המלחמה-הזעירה — עוד יותר משהנה מלחמת-ידים הריהי מלחמת-רגלים. ועוד יותר משהנה מלחמת-רגלים — הריהי מלחמת-עיניים-זאזנים. הידיעה על האויב ערכה רב עוד במלחמה-זעירה מכפי שהנה במלחמה "גדולה". לעתים קרובות נודע הערך המכריע שבחתמוניות שבין שני יריבים, לכך: מי הבחין ראשונה באויבו והקדים לראותו ולשמעו. לדעת הראשון על אויבו; לראותו ראשון; לשמעו ראשון — כלל גדול במלחמה נגד אויב בלתי-סדיר, פלגת ה"קומנדו", הכנופית, המסתנן; ובו מפתח ההצלחה.